

Työturvallisuus omatoimisissa metsätöissä

Koulutus- ja itseopiskelumateriaali
2026

TAPIO

Mela

Tervetuloa oppimaan omatoimisten metsätöiden työturvallisuudesta!

Monet metsänomistajat tekevät omatoimisia metsänhoito- ja hakkuutöitä omissa metsissään. Metsässä työskentely on hyvää kuntoilua, ja samalla tärkeät metsänhoitotyöt tulee tehtyä.

Metsässä liikkumiseen ja metsätöihin liittyy aina tapaturmariski. Työturvallisuutta voidaan parantaa ja tapaturmien riskiä pienentää riskien ennakoinnilla, oikeilla työvälineillä ja asianmukaisilla suojavarusteilla.

Tässä opiskelumateriaalissa käsitellään omatoimisesti tehtävien metsätöiden keskeisiä työturvallisuusasioita sekä työläjikohtaisia turvallisuusohjeita

Materiaalista saat käytännön vinkkejä ja tietoa, joiden avulla työskentely metsässä on turvallisempaa, sujuvampaa ja varmempaa.

Materiaali on tarkoitettu metsänomistajille, jotka suunnittelevat ja tekevät metsätöitä omissa metsissään. Materiaalia voi hyödyntää itseopiskeluun ja koulutustarkoituksiin.

Antoisaa opiskelua!

Voit hyödyntää tätä esitystä vapaasti koulutus- ja opetustarkoituksiin. Huomioithan kuitenkin, että esityksen kuvat ovat tarkoitettu käytettäväksi vain osana tätä materiaalia. Kuvia ei saa irrottaa asiayhteydestään tai käyttää erillisinä muissa julkaisuissa ilman lupaa.

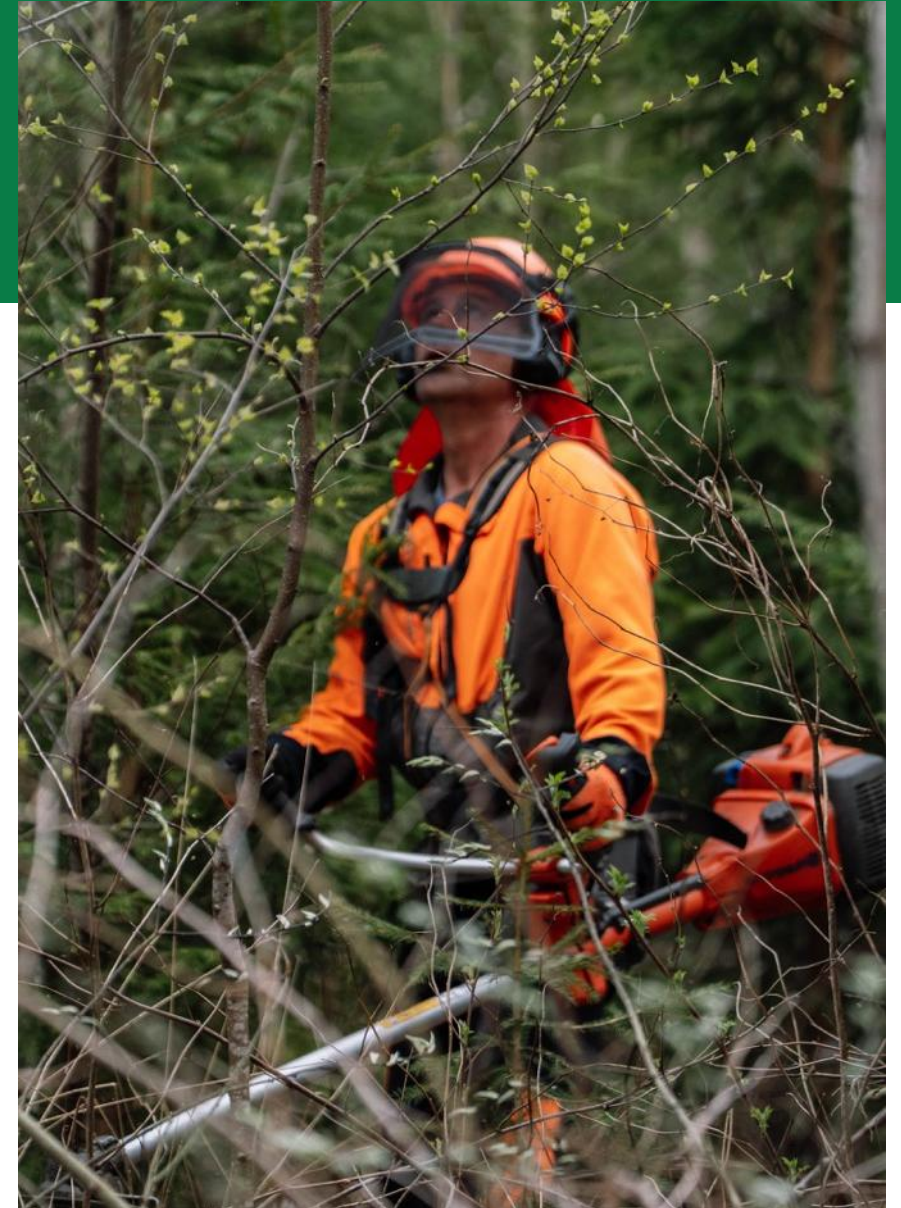
Materiaalin on laatinut Tapio Palvelut Oy ja rahoittanut Maatalousyrittäjien eläkelaitos MELA. Materiaali perustuu Tapion laatimaan [Työturvallisuus omatoimisissa metsätöissä -oppaaseen](https://tapio.fi/turvallisesti-metsatoissa). Tutustu myös verkkomateriaaliin: <https://tapio.fi/turvallisesti-metsatoissa>

Näin viittaat oppaaseen: Ari Nieminen ja Reetta Pilhjerta (toim.) 2024. Työturvallisuus omatoimisissa metsätöissä. Tapion julkaisu.

Sisältö

1. [Yleistä metsätöiden turvallisuudesta ja metsässä liikkumisesta](#)
2. [Turvallinen istutustyö](#)
3. [Käsityökalujen turvallinen käyttö](#)
4. [Moottorityökalujen turvallinen käyttö](#)
5. [Turvallinen liikkuminen metsätyömaalla](#)
6. [Metsänomistajan vakuutusturva](#)
7. [Kertaa ja katso videot!](#)

Metsätyöt tuottavat hyvinvointia, kun työ tehdään turvallisesti

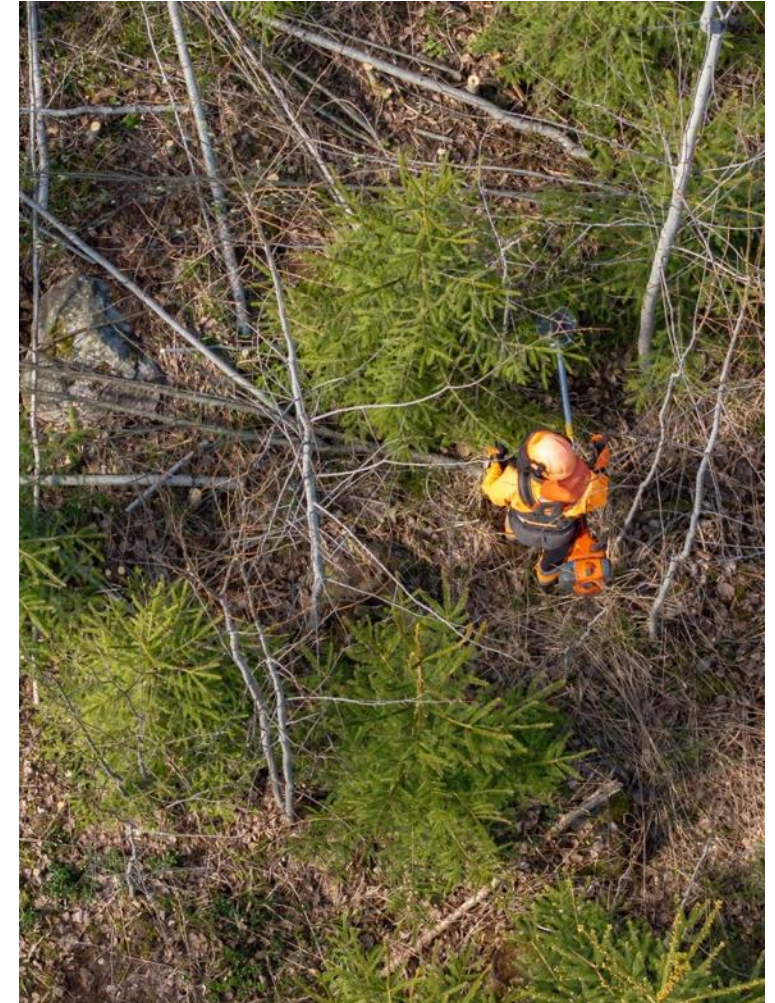
Metsätyöt ovat mielekästä hyötyliikuntaa, kun huomioidaan

- oma kunto ja ammattitaito
 - turvallinen työtekniikka
 - asianmukaiset työvälineet
 - tarvittavien henkilösuojainten käyttö
-
- Turvalliseen työtekniikkaan perehtyminen on tärkeää.
 - Työpäivä mitoitetaan oman kunnon, osaamisen ja voimavarojen mukaan.
 - Kiire, väsymys ja pitkä työrupeama lisäävät tapaturmariskiä.
 - Työ metsässä tuottaa virkistystä ja kohentaa kuntoa, kun sitä tehdään turvallisesti ja omien voimavarojen mukaan!

Yleisimmät vaaratekijät metsässä tehtävissä töissä

Vaaratekijä	Tapaturman tai vaaran aiheuttaja
Tapaturma	• Kompastuminen, kaatuminen tai liukastuminen (yleisin) • Käsityökaluilla työskentely ja esineiden käsitleminen (toiseksi yleisin) • Kimpoavat kivet, puun osat ja vierasesineet • Kaatuvan puun alle jääminen
Fysikaaliset vaarat	• Sahan aiheuttama melu ja värinä • Sääolosuhteet: helle tai kova pakkanen, kova tuuli, myrsky
Fyysinen kuormitus	• Huono työasento • Väärän kokoiset varusteet • Raskaat taakat
Kemialliset ja biologiset vaarat	• Kasvinsuojeluaineet ja lannoitteet • Puupöly • Hyönteiset ja matelijat; punkit, ampiaiset, kyy • Suurpedot

Turvallinen työskentely alkaa ennakoinnista

Huolellisella valmistautumisella ja riskien ennakoinnilla voit ehkäistä monia vaaratilanteita.

Ennen työn aloittamista arvioi:

- Onko työ omaan osaamiseen ja kuntooni sopiva?
- Millaiset työskentelyolosuhteet (mm. sää ja maasto-olosuhteet) työmaalla on?
- Ovatko työvälineet kunnossa ja huollettu?
- Mitä varusteita ja henkilönsuojaimia tarvitaan?
- Liikkuuko alueella muita ihmisiä?
- Miten saan apua hätätilanteessa?
- Missä tilanteissa työ on keskeytettävä?

Miten vähennät riskejä?

Ajattele, ennen kuin toimit

Suunnittele, mitä tapahtuu seuraavaksi

Arvioi mahdolliset riskit

Tee korjaavat toimenpiteet välittömästi, kun havaitset työturvallisuuspuutteita

Valmistaudu työn ja olosuhteiden mukaan

Metsään lähtiessä kannattaa olla mukana:

- peittävä ja näkyvä, sääolosuhteisiin ja vuodenaikaan sopiva työvaatetus (tarkista sääennuste ja voimassa olevat rajoitukset!)
- pitäväpohjaiset ja nilkkaa tukevat maastokengät tai saappaat
- työhön sopivat käsineet
- tarvittavat silmä-, kuulo- ja päänsuojaimet (tarkista työlajikohtaiset ohjeet)
- puhelin täydellä akulla, johon ladattuna 112 Suomi -sovellus
- ensiapupakkaus
- juomapullo ja vähän evästä

HUOMIO!

Vaikeat ja riskialttiit työkohteet on viisainta jättää ammattilaisille, esim.

- Puun kaato tien, sähkölinjan tai rakennuksen läheisyydessä
- Yksittäisten tuulenkaatojen ja myrskytuhopuiden korjuu
- Rinteissä, kivikoissa ja muissa haastavissa maasto-olosuhteissa työskentely

Hätätilanteet ja ensiapu

- Jos työskentelet metsässä yksin, kerro läheiselle missä työskentelet ja sovi arvioitu paluu-aika.
- Pidä puhelin mukana metsässä, jotta voit hälyttää apua tarvittaessa. Varmista, että puhelimen akku on ladattu.
- Lataa puhelimeesi 112-sovellus ennen metsään lähtöä.
- Varmista, ettei metsäautotielle pysäköity auto haittaa muita tien käyttäjiä. Jätä omat yhteystiedot (nimi ja puhelinnumero) näkyviin auton kojelaudalle.
- **Hätätilanteessa soita 112** – kerro sijainti, nimesi ja tilanne. Hätäkeskus antaa tarvittaessa lisäohjeita. 112 Suomi -sovelluksen kautta soitettu hätäpuhelu välittää sijaintitietosi hätäkeskukseen.
- Pidä metsässä mukana ensiapupakkaus ja huolehdi kyvystäsi antaa ensiapua itsellesi ja muille.

Työkyvyn ylläpito

- Omien voimavarojen mukaan mitoitettu työpäivä on ensisijainen keino työkyvyn ylläpidossa. Väsyneenä työskenneltäessä tapaturmariski kasvaa ja työn laatu heikkenee.
- Työpäivän aikana kannattaa pitää taukoja 1-2 tunnin välein.
- Taukojen yhteydessä on hyvä venytellä raajoja, jotta ehkäistään revähdyksiä ja lihasten kipeytymistä.
- Muista myös syödä ja etenkin juoda riittävästi, koska metsätoissa kuluu runsaasti energiaa.

”Parempi tehdä neljän tunnin työsuoritus kahtena päivänä kuin kahdeksan tunnin suoritus yhtenä päivänä, josta on toivuttava koko seuraava päivä.”

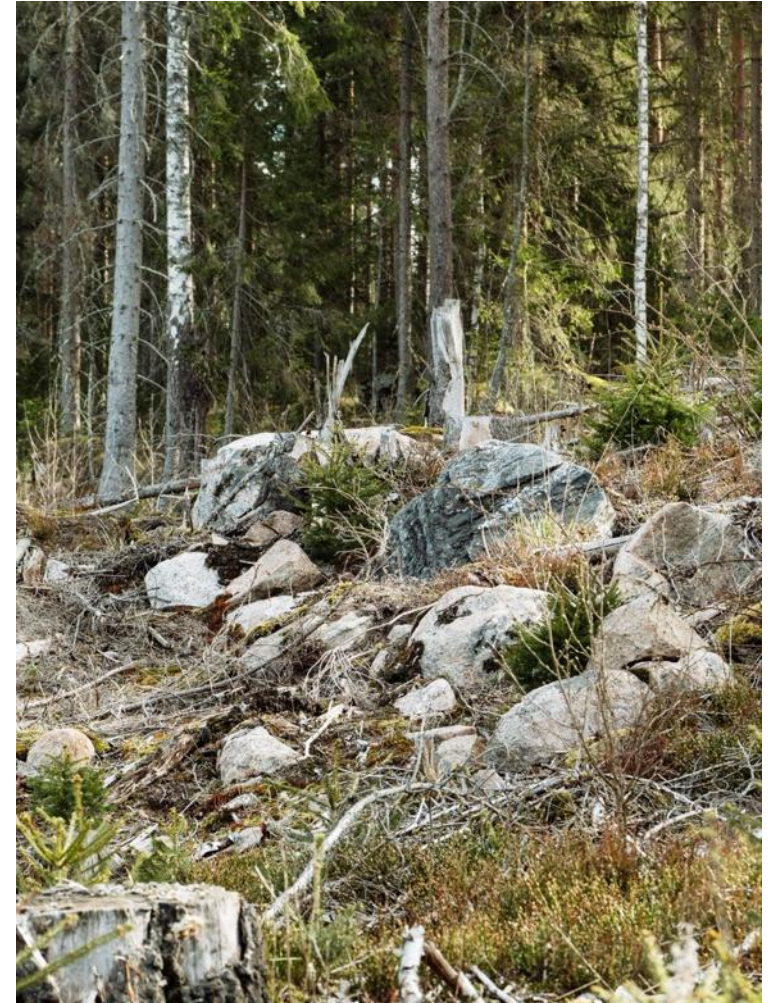
Turvallinen istutustyö

Turvallinen metsänistutustyö

Tyypilliset riskit ja vaaratekijät:

- Maanmuokkausjälki, hakkuutähteet, kannot ja muut maaston epätasaisuudet vaikeuttavat liikkumista ja lisäävät kaatumisen riskiä.
- Istutustyö kuormittaa erityisesti selkää, hartioita ja käsivarsia.
- Kylmyys, kuumuus ja nestehukka.
- Kompastumis-, liukastumis- ja venähdysvaara.
- Kemialliset altisteet. Usein havupuiden taimet on käsitelty torjunta-aineilla.
- Pistävät ja purevat eläimet, kuten maa-ampiaiset, punkit ja kyyt.

Turvallinen metsänistutustyö

Turvallinen toimintatapa:

- Käytä tukevia jalkineita, peittävää vaatetusta ja nitrilipinnoitettuja suojakäsineitä taimien käsittelyyn.
- Tarkista työvälineiden kunto ennen aloitusta. Käytä taimien kantamiseen sopivaksi säädettyä taimivakkaa tai kantotelinettä.
- Valitse turvallinen kulkureitti, katso mihin astut.
- Pidä työskennellessä selkä suorassa.
- Paina istutusputki maahan kohtisuoraan, älä iske voimalla.
- Pese kädet ennen ruokailua ja taukoja, koska taimet on yleensä käsitelty kasvainsuojeluaineilla.
- Sovita työtahti omaan kuntoon, pidä taukoja ja huolehdi riittävästä juomisesta ja syömisestä.

Henkilönsuojaimet istutustöissä

- Päähine auringonvalon suojaksi
- Suojalasien käyttösuositus
- Huomiovärinen pitkähihainen työpusero tai huomioliivi (jonka alla pitkähihainen pusero)
- Nitriilipinnoitetut suojakäsineet (suojaavat kasvinsuojeluaineilta)
- Pitkälahkeiset työhousut
- Nilkkaa tukevat turva- tai maastokengät tai tukevapohjaiset saappaat

Ensiapupakkaus, puhelin ja juomapullo

Käsityökalujen turvallinen käyttö

Käsityökalujen turvallinen käyttö

- Käsityökaluja käytetään metsässä esimerkiksi uudistusalojen heinäntorjuntaan ja pienikokoisen vesakon perkaukseen.
- Turvallinen työskentely edellyttää oikeaa työtekniikkaa, terävien työvälineiden huoltoa ja huolellisuutta maastossa liikuttaessa.
- Työvälineitä ovat esimerkiksi:
 - vesuri
 - raivausveitsi
 - pikkuviikate ja
 - muut leikkaavat käsityökalut

Käsityökalujen turvallinen käyttö

Tyypillisiä vaaratekijöitä:

- Terän osuminen jalkaan tai käteen.
- Työkalun hallinnan menettäminen.
- Oksien tai kasvillisuuden osuminen silmiin.
- Kasvillisuuden peittämät kivet, kannot ja kuopat aiheuttavat kaatumis- ja kompastumisriskin.
- Kurottelu, kumara työasento ja toistuva voimankäyttö.
- Liian pieni turvaetäisyys muihin ihmisiin.

Henkilönsuojaimet käsityökaluilla työskenneltäessä

- Päähine auringonvalon suojaksi
- Suojalasit suojaavat silmiä oksilta ja roskilta
- Työkäsineet pitävän otteen varmistamiseksi
- Pitkälahkeiset housut ja peittävä vaatetus
- Nilkkaa tukevat maastokengät tai turvasaappaat vähentävät liukastumis- ja kompastumisriskiä

Ensiapupakkaus, puhelin ja juomapullo

Käsityökalujen turvallinen käyttö

- Valitse työväline poistettavan kasvillisuuden koon mukaan.
- Tarkista työvälineen kunto ennen työn aloittamista, mm. terän ja kahvan kiinnitys.
- Käytä työkasineita, silmäsuojaimia, nilkkaa tukevia jalkineita ja suojaavaa vaatetusta.
- Käytä työkalua rauhallisesti ja hallitusti. Pidä terän liikerata poissa jalkojen ja vapaan käden suunnasta.
- Säilytä riittävä etäisyys muihin ihmisiin.
- Työskentele tukevassa ja ergonomisessa asennossa. Vältä liian matalaa tai kiertynyttä työasentoa.
- Kuljeta ja säilytä terävä työkalu suojattuna.
- Huolla työkalut säännöllisesti. Puhdista ja teroita terä, ja tarkista terän kiinnitys. Terävä työkalu tekee työstä turvallisempaa, kevyempää ja tarkempaa.

Raivausveitsi

Kuva: Arto Mutikainen /
Työturvallisuus
omatoimisissa metsätöissä
2024

Pikkuviikate

Yhden käden vesuri

Kuva: Arto Mutikainen /
Työturvallisuus omatoimisissa
metsätöissä 2024

Moottorityökalujen turvallinen käyttö

Moottorityökalujen turvallinen käyttö

- **Raivaussahaa** käytetään pääasiassa taimikon harvennuksessa ja varhaisperkauksessa sekä kasvatusmetsien ja uudistusalojen ennakoraivauksessa.
- Puunkorjuu **moottorisahalla** kuuluu metsänomistajan vaativimpiin omatoimisiin metsätöihin.
- Turvallinen työskentely moottorityökaluilla edellyttää oikeaa työtekniikkaa, työvälineiden kunnossapitoa, huolellisuutta ja oikeiden turvavarusteiden ja henkilösuojaimien käyttöä.

Miten työskentelet raivaussahalla turvallisesti ja oikeaoppisesti? Katso video

Moottorityökalujen turvallinen käyttö

Tyypillisiä vaaratekijöitä:

- Terän tai ketjun aiheuttama vakava viiltovamma.
- Takapotku tai sivupotku.
- Kimpoavat kivet, oksat ja muut kappaleet.
- Melu ja värinä.
- Työkalun hallinnan menettäminen.
- Kaatuvat puut ja rungot.
- Puutteellinen osaaminen tai väärä työtekniikka.

Henkilönsuojaimet (moottori)sahatöissä

- Kypärä kuulo- ja silmäsuojaimilla
- Pitkähihainen, huomiovärinen vaatetus
- Sahatöihin soveltuvat turvakäsineet viiltosuojauksella
- (Viiltosuojatut) työhousut tai -haalarit
- (Viiltosuojatut) turvakengät tai turvasaappaat

Ensiapupakkaus, puhelin ja juomapullo

! Metsätalouteen hankittujen
turvavarusteiden kustannukset ovat
● vähennyskelpoisia metsäverotuksessa.

Moottorityökalujen turvallinen käyttö

- Tarkista moottori- ja raivaussahan toiminta ja kunto ennen töiden aloitusta. Ehjä terä, toimivat turvalaitteet ja oikein säädetyt valjaat tekevät työstä turvallisempaa.
- Käytä aina kunnollisia turvavarusteita ja suojaimia.
- Pidä sahatessa aina molemmilla käsillä kiinni sahasta. Työskentele tasapainoisessa asennossa ja vältä kurottelua.
- Sammuta moottori ennen huoltoa, puhdistusta tai juuttuneen terän vapauttamista.
- Keskeytä työ, jos olosuhteet, näkyvyys tai vireystila heikkenevät.
- Huolla sahaa säännöllisesti. Älä työskentele viallisella tai puutteellisesti suojatulla työvälineellä.
- Pidä raivaussahatyössä **vähintään 15 m turvaväli**, jos samalla työmaalla on lisäksi muita. Moottorisahahakkuussa riittävä turvaväli on **kaksi kertaa kaadettavan puun pituus**.
- Valitse turvallinen kulkureitti ja katso mihin astut. Varo etenkin kaatuneita puita ja sammalpeitteisiä kiviä, jotka voivat olla liukkaita kostealla säällä.
- Syö ja juo riittävästi työpäivän aikana, ja pidä taukoja. Huomioi säätilan vaikutus, esimerkiksi helteisellä kelillä kiinnitä erityistä huomiota vedenjuontiin.

Käytä työvälinettä
vain, jos tunnet
turvallisen
työtekniikan.

Hanki käytännön
opastusta
moottorisahan ja
raivaussahan
käyttöön.

Turvallinen liikkuminen metsätyömaalla

- Käynnissä olevalla puunkorjuu-, metsänhoito- ja maanmuokkaustyömailla liikuttaessa on aina noudatettava työmaan turvallisuusohjeita.
- Työmaalle mentäessä käytetään yleensä:
 - suojakypärää
 - suojalaseja
 - turvajalkineita
 - heijastimilla varustettua huomiovaatetusta
- Jos työmaalla työskentelee metsäkoneita, kuljettajaan tulee ottaa yhteyttä ennen työmaa-alueelle siirtymistä.

Usein puunkorjuutyömaan varastolla on **opastaulu**, jossa on työmaalla työskentelevän kuljettajan **yhteystiedot** sekä **työmaakohtaiset turvallisuusohjeet**.

Pidä riittävä etäisyys käynnissä oleviin koneisiin ja työtä tekeviin työntekijöihin.

Yleiset turvaetäisyydet:

- Hakkuukone: 90 metriä
- Metsätraktori: 20 metriä
- Raivaussahatyömaa: 15 metriä
- Moottorisahahakkuu: kaksi kertaa kaadettavan puun pituus

Tätä lähemmäksi työskentelyaluetta saa lähestyä vasta, kun metsuri, koneenkuljettaja tai muu työntekijä on havainnut tulijan, sammuttanut koneen ja lopettanut työskentelyn.

Varmista, että vakuutukset ovat kunnossa

Tapaturma voi sattua kokeneellekin metsänomistajalle. Siksi vakuutusturva kannattaa tarkistaa ennen metsätöiden aloittamista.

- Selvitä, kuulutko lakisääteisen MYEL-vakuutuksen piiriin. MYEL-vakuutukseen sisältyy myös työajan MATA-tapaturmavakuutus, joka korvaa metsätöissä sattuneita työtapaturmia ja ammattitauteja.
- Jos pakollisen vakuutuksen ehdot eivät täyty, selvitä vapaaehtoisen MATA-vakuutuksen mahdollisuus. Vakuutuksen saaminen edellyttää vähimmäisvuosityöansiota metsätaloudesta.
- Muun tapaturmavakuutuksen kattavuus omatoimisissa metsätöissä kannattaa tarkistaa vakuutusehdoista tai vakuutusyhtiöstä.
- Huomioi myös palkattujen työntekijöiden sekä talkootyöläisten vakuutusturva.
- Tarkista ajantasaiset tiedot ja vakuutusehdot Melasta tai omasta vakuutusyhtiöstä.

Vakuuttamisesta vastaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela.

Lisätietoja: www.mela.fi/metsanomistajat

Kertaustehtävä: Oikein vai väärin?

1. Olen menossa yksin metsään raivaussahatöihin.
Puhelimen tulee olla mukana repussa.
2. Lyhytkestoisessa moottorisahatyössä ei tarvita viiltosuojavarusteita.
3. Vesuri on turvallisempi, kun se on terävä, ehjä ja sitä käytetään hallitusti.
4. Työn voi aloittaa, vaikka maasto- ja sääolosuhteet eivät ole tiedossa.
5. Väsymys on syy pitää tauko tai keskeyttää työ.
6. Tuulenkaatojen korjuu tai konkelon purkaminen kannattaa jättää ammattilaiselle, jos oma osaaminen tai välineet eivät riitä.
7. Vapaa-ajan tapaturmavakuutus korvaa automaattisesti kaikki omatoimisissa metsätöissä sattuvat vahingot.
8. Käynnissä olevalle metsätyömaalle ei pidä mennä ilmoittamatta koneenkuljettajalle.

Oikeat vastaukset:

1. Väärin. Puhelimen tulee olla käden ulottuvilla, esim. taskussa.
2. Väärin. Työn lyhyt kesto ei poista suojainten tarvetta.
3. Oikein. Käsityökalun kunto ja hallittu käyttö ovat keskeisiä turvallisuustekijöitä.
4. Väärin. Maasto-, sää- ja muut olosuhteet arvioidaan ennen työn aloittamista.
5. Oikein. Väsymys heikentää keskittymistä ja lisää tapaturmariskiä.
6. Oikein. Vaikeat ja riskialttiit kohteet jätetään ammattilaiselle.
7. Väärin. Vakuutuksen kattavuus on tarkistettava vakuutusehdoista tai vakuutusyhtiöstä.
8. Oikein. Työmaalle menemisestä sovitaan etukäteen.

Tutustu materiaaleihin ja katso videot

Raivaussaha on metsänomistajan tärkeä työkalu taimikonhoidossa ja ennakoraivauksessa.

Videossa käydään läpi, kuinka raivaussahalla työskennellään turvallisesti ja oikeaoppisesti.

[Katso YouTube-video](#)

Metsässä liikkumiseen ja metsätöihin liittyy aina tapaturmariski. Työturvallisuutta voidaan parantaa riskien ennakkoinnilla, oikeilla työvälineillä ja asianmukaisilla suojavarusteilla.

Videossa käydään läpi, kuinka vältät metsätöiden yleisimmät riskit.

[Katso YouTube-video](#)

Muita materiaaleja:

- Lataa ja tulosta Työturvallisuus omatoimisissa metsätöissä -opas (pdf): <https://tapio.fi/opaat-ja-tyovalineet/tyoturvallisuus-omatoimisissa-metsatoissa-opas/>
- Tutustu verkkomateriaaliin: <https://tapio.fi/turvallisesti-metsatoissa>
- Katso 27.10.2026 pidetyn työturvallisuuswebinaarin tallenne: